

Ortaöğretim Lise Diploması Yeterlilik Tür Belirleyici Formu

Yeterlilik Tür Belirleyicisi Formu

Yeterlilik Türü Adı	Lise Diploması			
Yeterliliği Veren Kuruluş (Sorumlu Kurum)	Millî Eğitim Bakanlığı			
Yönelim	Genel:X	Akademik:	Meslekî:	
Seviye	TYÇ:	4	AYÇ:	4
Sınıflandırma	ISCO:	3a	ISCED (2013):	011
Kategori	Ana: X	Destekleyici:	Birim:	Özel Amaçlı:
Kredi Aralığı ve Programın Normal Süresi	Süre	4 Yıl veya Hazırlık dâhil 5 Yıl		
	Kredi	4 Yıl =240 ¹ Kredi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Liseler= 300 Kredi*		
Program Profili	<p>Ortaöğretim müfredatı kapsamında uygulanan öğretim programları; öğrencileri ortak bir genel kültür vererek mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlamayı, bedenî, zihnî, ahlâkî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirmeyi, demokrasi ve insan haklarına saygılı olmayı, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlamayı amaçlar.</p> <p>Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı; Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri ve Anadolu Liseleri olmak üzere üç okul türü bulunmaktadır. Fen, Sosyal Bilimler ve Anadolu liselerinin eğitim süresi 4 yıl olup bu eğitim kurumlarında, her yıl belirlenen kontenjanın tamamında ya da belirli bir kısmında hazırlık sınıfı açılarak bu süre hazırlık sınıfı ile birlikte 5 yıla çıkmaktadır.</p> <p>Fen liseleri, fen ve matematik alanlarında; sosyal bilimler liseleri, edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin ihtiyaç duyulan üstün nitelikli bilim adamı olarak yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi, ilgi ve yetenekleri üst düzeyde olan öğrencileri bu alanlarda yükseköğretime hazırlamayı amaçlar. Anadolu liseleri ise öğrencilere ilgi ve yetenekleri doğrultusunda Matematik-Fen, Türkçe-Matematik, Sözel ve Yabancı Dil ağırlıklı derslerden eğitim alma imkânını sunmaktadır. Akademik derslerin yanı sıra öğrencilerin bütünsel gelişimi için bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler ile topluma hizmet çalışmaları da eğitim ve öğretimin önemli bir unsurudur.</p>			

¹Kredi Transferinde 2013/135 Sayılı Mesleki Eğitim ve Öğretimde Kredi Transfer Sistemi Konulu Talim Terbiye Kurul Kararı Ölçüt alınarak hesaplanmıştır. Söz konusu kararda yer alan %25 (ödev, proje vb.) eklenen eğitim faaliyetleri Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Öğretim Programlarında Mesleki Teknik Modüllerinde bulunan her bir yıl ve ders için verilen projenin hangi dersten alındığı süreçte belirlendiği için 4 ve 5 yılın sonundaki toplama eklenmiştir.

	<p>Anadolu İmam Hatip Liselerinde ise öğrenciler; ilgi ve yetenekleri doğrultusunda temel İslam bilimleri, fen ve sosyal bilimler, teknoloji, yabancı dil, hafızlık, sanat ve spor gibi alanlarda eğitim alarak çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmış bireyler olarak hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlanmaktadır.</p> <p>Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı Anadolu İmam Hatip Liselerinde; İmam Hatip, Uluslararası, Yabancı Dil Hazırlık, Fen ve Sosyal Bilimler, Teknoloji, Hafızlık, Geleneksel ve Çağdaş Görsel Sanatlar, Musiki ve Spor Program ve Projeleri uygulanmaktadır. Anadolu İmam Hatip Liselerinde öğrenim süresi 4 yıldır. Yabancı dil hazırlık sınıfı bulunan Anadolu İmam Hatip Liselerinde ise öğrenim süresi hazırlık sınıfı ile birlikte toplam 5 yıldır</p>
Öğrenme Ortamı	<p>Öğrenme ortamları; okullar ile doğal, tarihî, kültürel mekânlar, bilim merkezleri ve müzeler gibi okul dışı alanlarda planlı bir şekilde yürütülen eğitim faaliyetlerinin tam zamanlı olarak gerçekleştiği ortamlardır. Bunun yanı sıra mekândan bağımsız uzaktan öğretim yoluyla da eğitim ve öğretim faaliyetleri yürütülmektedir.</p>
Öğrenme Kazanımları	<p>Öğrencilerin lise eğitimi sonunda aşağıda sıralanan kazanımları elde etmesi amaçlanır:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Öğrenim gördüğü alanla ilgili kuram, kavram, terim ve olguları açıklar. 2. Farklı ortamlarda yazılı ve sözlü olarak kendini yetkin bir şekilde ifade eder. 3. Ülke ve dünya tarihi ile ilgili sahip olduğu bilgileri güncel olaylarla ilişkilendirerek yorumlar. 4. Yaşadığı bölgeden başlayarak ülkemiz ve dünya ile ilgili sahip olduğu coğrafi bilgileri günlük yaşantısında kullanır. 5. Farklı ortamlarda karşılaşılan problemlere matematiksel düşünme tarzını, ilkelerini ve işlemlerini kullanarak çözüm üretir. 6. Fen ve sosyal bilimlerde edindiği bilgi ve becerileri günlük yaşantısında etkin bir şekilde kullanır. 7. Yabancı dil bilgi ve becerisini kullanarak dünyadaki gelişme ve değişimleri izler. 8. Dâhil olduğu faaliyetlerde insani, etik, toplumsal, kültürel değerlere ve bilimsel ilkelere uygun davranır. 9. Sağlıklı yaşam ve spor ile ilgili kazandığı temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkları günlük hayatında bilinçli bir şekilde uygular. 10. Öğrenme alanında edindiği bilgileri kullanarak karşılaştığı farklı durumları analiz eder ve yorumlar. 11. Eğitim gördüğü alanla ilgili temel etkinliği bağımsız olarak yürütür. 12. Görevleri yerine getirirken yürüttüğü faaliyetlerle ilgili sorumluluklarını yerine getirir. 13. Bilgi ve iletişim teknolojilerini her tür ortam ve faaliyette etkin olarak kullanır. 14. Yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisini kullanarak çeşitli projeler geliştirir. 15. Öğrenme ihtiyaçlarını karşılar ve ileriye yönelik öğrenme hedeflerini rehber eşliğinde belirler. 16. Anadolu imam hatip lisesi öğrencileri yukarıdakilere ek olarak; imamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesine kaynaklık edecek gerekli bilgi ve becerilere sahip olur.

Anahtar Yetkinlikler	<p>Aşağıda sıralanan anahtar yetkinliklere sahiptir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • İyi düzeyde okuma yazma yetkinliği • Orta düzeyde çoklu dil yetkinliği • İyi düzeyde matematiksel yetkinlik ve bilim, teknoloji ve mühendislikte yetkinlik • İyi düzeyde dijital yetkinlik • İyi düzeyde kişisel, sosyal ve öğrenmeyi öğrenme yetkinliği • İyi düzeyde vatandaşlık yetkinliği • İyi düzeyde girişimcilik yetkinliği • İyi düzeyde kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği
Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri	<p>Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin uygulamalar; öğretim programları ve Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde yer alan esaslara göre yapılmaktadır.</p> <p>1. Öğretim Programlarının Öngördüğü Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Uygulamalar:</p> <p>Öğretim programları, öğrenciyi merkeze alan, bireysel farklılıkları dikkate alan bir anlayışla hazırlanmıştır. Bu doğrultuda programın önemli öğelerinden biri olan ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerinde de programda benimsenen anlayışa uygun olarak her bir öğrencinin bilgi, beceri ve tutumlarının farklı olduğu gerçeğinden hareketle çok çeşitli yöntem/teknikler bulunmaktadır. Genel olarak; öğrenme ürününü/sonucu ölçen geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntem/tekniklerinin yanı sıra öğrenme süreci içinde öğrencinin kendi gelişimini sürekli izlemeye, düzenli bilgi toplamaya odaklanan alternatif yöntem/teknikler kullanılmaktadır. Bunlar;</p> <p>A. Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Yöntem/Teknikleri (Sonuç Odaklı):</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Çoktan seçmeli testler ➤ Doğru yanlış soruları ➤ Tamamlama (Boşluk doldurma) soruları ➤ Kısa cevaplı sorular ➤ Uzun cevaplı sorular <p>B. Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yöntem/Teknikleri (Süreç Odaklı):</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kavram haritaları ➤ Portfolyo (Öğrenci Ürün Dosyaları) Değerlendirme ➤ Proje/Araştırma ➤ Grup ve/veya akran değerlendirmesi ➤ Öz değerlendirme ➤ Yapılandırılmış Grid ➤ Gözlem ve Görüşme ➤ Dereceli Puanlama Araçları (Rubric) ➤ Tanılayıcı Dallonmuş Ağaç ➤ Kelime İlişkilendirme ➤ Açık Uçlu Sorular <p>2. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde yer alan Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Esaslar</p> <p>Öğrencilerin gelişimlerine yönelik uygulanan ölçme ve değerlendirme esaslarına ilişkin hususlar Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin 43, 44, 45 ile 47, 48, 49 ve 50. maddelerinde yer almaktadır. Söz konusu Yönetmeliğin 43 ve 44. maddesinde ölçme ve değerlendirmenin genel esaslarına yer verilmiştir. Buna göre, ders yılı, ölçme ve değerlendirme bakımından birbirini tamamlayan iki dönemden oluşur. Öğrencilerin durumunu belirlemeye yönelik faaliyetler, ders ve etkinliklere katılım ile performans çalışmalarından oluşur. Öğrencilerin başarısının belirlenmesinde,</p>

eleştirel ve yaratıcı düşünme, araştırma, sorgulama, problem çözme ve benzeri becerileri ölçen araç ve yöntemlere önem verilir. Kaynaştırma yoluyla eğitim ve öğretimlerine devam eden öğrencilere yönelik ölçme değerlendirilmede ise Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ve Zenginleştirilmiş Eğitim Programı (ZEP) esas alınır. Öğrencilerin başarısının ölçülmesinde; geçerlik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik özellikleri açısından uygun ölçme araçları kullanılır. Ölçme aracının özelliğine göre cevap anahtarı, dereceli puanlama anahtarı ya da kontrol listeleri hazırlanır ve kullanılır. Bunlarla birlikte öğrencilerin başarısı; öğretim programında yer alan öğrenme kazanımları esas alınarak dersin özelliğine göre yazılı ve uygulamalı sınavlar, e-sınavlar, performans ve proje çalışmalarından alınan puanlara göre tespit edilir. Bu çalışmalar 100 tam puan üzerinden değerlendirilir. Puan değerleri ve dereceleri aşağıdaki gibidir:

Puan Değerleri ve Dereceleri:

<u>Puan</u>	<u>Derece</u>
85,00-100	Pekiyi
70,00-84,99	İyi
60,00-69,99	Orta
50,00-59,99	Geçer
0-49,99	Geçmez

Öğretim Programlarının Hazırlanması ve Onaylanması:

Öğretim programları, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi temel alınarak ilgili genel müdürlükler tarafından hazırlanır. Taslak öğretim programları; öğretmen, yönetici ve üniversitelerin program geliştirme anabilim dalı ile tarih, matematik, fizik gibi alanlarda görev yapan öğretim üyelerinin işbirliğinde hazırlanarak ulusal düzeyde veli, öğretmen, yönetici ve üniversiteler ile sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine sunulur. Gelen görüş ve öneriler; bilimsellik, güncellik gibi objektif kriterlere göre değerlendirilerek programlara yansıtılır. Taslak programlar Talim ve Terbiye Kurulu'nun uygun görüşü üzerine Bakan onayı ile yürürlüğe girer.

Ölçme-Değerlendirme:

Ölçme ve değerlendirme, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin 43, 44, 45, 47, 48, 49 ve 50. Maddelerinde yer alan hükümler doğrultusunda öğrenme kazanımları dikkate alınarak yapılmaktadır. Değerlendirme süreçleri ile öğrenci başarılarının kanıtları güvenli biçimde saklanmaktadır.

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61 64, 65 ve 66. Maddelerinde yer alan hükümler doğrultusunda sınıf geçme iş ve işlemleri gerçekleştirilmektedir. Ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara, e-Okul sistemindeki kayıtlar esas alınarak bitirdikleri okul türüne göre diploma verilir.

Mezuniyet ve Diploma iş ve işlemleri ise aynı Yönetmeliğin 67, 68 ve 69. Maddeleri kapsamında yürütülür.

ÖzDeğerlendirme:

- Öz değerlendirme, Bakanlık tarafından hazırlanan rehber doğrultusunda **yılda 1 kez** gerçekleştirilir.
- Öz değerlendirme sonucunda eğitim kurumları tarafından yılda 1 defa öz değerlendirme raporu ile iyileştirme ve geliştirme faaliyetlerine ilişkin eylem planları oluşturulur. Rapor ve eylem planı oluşturulurken eğitim kurumlarının süreçlerinin belirli yöntem ve teknikler kullanarak, belirlenen standartlar doğrultusunda sistematik bir yaklaşımla değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

**Kalite
Güvencesi**

Dış Değerlendirme:

- Dış değerlendirme ekipleri, dış değerlendirme programı, Milli Eğitim Bakanlığı **Kalite Üst Kurulu** tarafından belirlenir
- Dış değerlendirme ekipleri dış değerlendirme yapmak üzere eğitim almış ve **Kalite Üst Kurulu** tarafından görevlendirilen merkez ve taşra birimlerinde görev yapan, öğretmenler, yönetici personel veya sektör temsilcilerinden oluşur.
- Dış değerlendirme ekiplerine verilecek eğitimler (Dış Değerlendirici Eğitimi) Kalite Üst Kurulu'nun sekretarya hizmetlerini yürüten Strateji Geliştirme Başkanlığı Ar-Ge, Kalite ve İzleme Daire Başkanlığı tarafından düzenlenir.
- Dış değerlendirme faaliyetleri, Kalite Üst Kurulu'nun belirlediği takvim doğrultusunda her eğitim kurumu için 5 yıl içerisinde en az bir defa gerçekleştirilir.

Düzenli Gözden Geçirme:

- Dış değerlendirme sürecini ve dış değerlendirmeyi gerçekleştiren ekibin belli periyotlarla (3 yılda bir) değerlendirilmesi kurumların bağlı bulunduğu genel müdürlükler tarafından yapılır.

Bilgi Yönetim Sistemleri: Doküman Yönetim Sistemi, MEB web sayfası, e-okul, MEBBİS

Geri Bildirim Mekanizmaları: Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER), MEBİM İletişim Merkezi, Çalıştaylar, Seminerler, Öneri, İtiraz ve Şikâyetler, Denetimler, İdari Faaliyet Raporları, Performans Program

Giriş Şartları

Temel eğitimden ortaöğretime geçiş ve yerleştirme ile ilgili iş ve işlemler mevzuat hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır. Buna göre merkezi yerleştirme, merkezi sınavla öğrenci alan eğitim kurumlarına tercihler doğrultusunda merkezi sınav puanı üstünlüğüne göre, yerel yerleştirme ise okulların türü, kontenjanı, öğrencilerin ikametgâh adreslerine göre oluşturulan ortaöğretim kayıt alanı ile öğrencilerin ikamet adresleri, ortaokul başarı puanları gibi kriterler göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmektedir. Yerel yerleştirme ile öğrenci alan okullara yerleştirme işlemi, il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerince belirlenen ortaöğretim kurumlarına, açıklanan kontenjanlara göre yapılmaktadır. Yerleştirme işlemleri, okulun bağlı bulunduğu Genel Müdürlük ile il/ilçe millî eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda Bakanlık tarafından yürütülmektedir.

Fen ve sosyal bilimler liselerinin tamamı, Anadolu liselerinin ise bazıları özel program ve proje uygulayan okul kapsamında olup bu kapsamdaki okullar merkezi sınav puanı ile öğrenci almaktadır. Özel program ve proje kapsamında olmayan diğer Anadolu liseleri ise ortaöğretim kayıt alanı içerisinde yerel yerleştirme ile öğrenci almaktadır.

Fen ve sosyal bilimler, yabancı dil, teknoloji, hafızlık ve uluslararası gibi özel program ve proje uygulayan Anadolu imam hatip liseleri merkezi sınav puanı ile; diğer Anadolu imam hatip liseleri ise yerel yerleştirme ile öğrenci almaktadır. Ayrıca Hafızlık, Geleneksel ve Çağdaş Görsel Sanatlar, Müzik ve Spor gibi özel program ve proje uygulayan Anadolu imam hatip liseleri özel yetenek ve beceri sınavı ile öğrenci almaktadır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde ise yabancı uyruklu öğrenciler için mülakat sınav şartı aranmaktadır.

Yeterliliği Kazanma Şartları	Eğitim ve öğretim süresince tüm sınıflardaki dersleri başarıyla (100 tam puan üzerinden en az 50 puan) tamamlayan ve mezun olacak duruma gelen öğrencilere e-Okul sistemindeki kayıtlar esas alınarak diploma düzenlenir.
İlerleme İmkânları	Genel ortaöğretim <u>ve Anadolu imam hatip liselerinden</u> mezun olma aşamasında olanlar ile mezunlar; <u>2-4-6 yıllık ön lisans ve lisans-yükseköğretim</u> programlarına geçiş yapabilir. ~~Buna göre çoğunlukla bir üst öğrenime/yükseköğretime geçişte; fen liselerinde öğrenim görenler tıp ve mühendislik gibi sayısal puan türüne göre öğrenci alan bölümlere; sosyal bilimler liselerinde öğrenim görenler uluslararası ilişkiler ve hukuk gibi eşit ağırlık puan türüne göre öğrenci alan bölümlere; Anadolu liselerinde öğrenim görenler ise ilgi ve yetenekleri doğrultusunda farklı alanlarda tercih yapabilirler.~~ ~~Ayrıca Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunları yukarıdakilere ek olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'nda imam hatiplik, müezzin kayımlık ve Kur'an kursu öğreticiliği kadrolarına atanabilmektedir.~~
Yeterliliğin Yasal Dayanağı	1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi